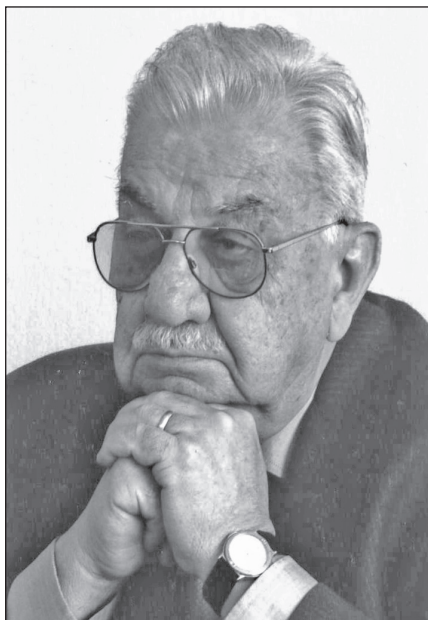

in memoriam - akademik Miroslav Šicel

IN MEMORIAM UGLEDNOM AKADEMIKU I DUGOGODIŠNJEM PREDSEDNIKU KAJKAVSKOGA SPRAVIŠČA - MIROSLAVU ŠICELU (1926.-2011.)

Kajkavsko spravišće, društvo za širenje i unapređivanje znanosti i umjetnosti, i uredništvo časopisa *Kaj* sa svojim brojnim članovima oprostilo se 29. studenoga na zagrebačkom Krematoriju s uglednim akademikom, eminentnim povjesnikom novije hrvatske književnosti i omiljenim sveučilišnim profesorom Miroslavom Šicelom koji je skoro puna dva desetljeća bio na čelu Društva dajući mu predano znatan dio svoje kreativne intelektualne energije koja ga je obilježavala do kraja života, kao i zamjetan dio svoga dragocjenog fizičkog vremena. Bio je to oproštaj, ne samo s revnim dužnosnikom već i posebno dragim čovjekom, uvijek srdačnim i pouzdanim prijateljem društva i svih njezinih članova koji su ga cijenili i poštovali a kojima je, kao i društvu u cjelini, visokim ugledom svoga znanstvenog autoriteta jamčio i osiguravao stručni i društveni dignitet.

*Akademik Miroslav Šicel (snimio:
Dobriša Skok)*

A na takav način svoga odnosa prema Društvu postao je njegovim zaštitnim znakom i simbolom djelujući podjednako kao inicijator i kao realizator svih njegovih programa i akcija - uspješnih znanstvenih skupova, tribina, izdavačke djelatnosti te plodne suradnje u časopisu KAJ. Ono što ga je posebno vezivalo uz društvo bila je prijateljska i gotovo obiteljska atmosfera u njemu kojoj je i sam

najviše pridonosio djelujući u užem krugu uvijek kao *primus inter pares*. Svojim radom u društvu obilježio je, od njegova skoro četrdesetogodišnjeg trajanja puna dva desetljeća njegove povijesti u koju je duboko i trajno urezao svoje ime, a što je i dovoljan povod da se u ovom trenutku prisjetimo značenja njegova obilatog književnoznanstvenog korpusa kojim je obogatio povijest hrvatske književnosti kao i svih onih ljudskih osobina kojima nas je tijekom života oplemenjivao.

S pet reprezentativnih knjiga svoje povijesti hrvatske književnosti koje obuhvaćaju razdoblja romantizma, realizma, moderne, ekspresionizma i sintetičkog realizma književni povjesničar Miroslav Šicel ostvario je upravo onakvu osobnu književnopovijesnu sintezu kakav je cilj svakog književnog znanstvenika. A ona proistječe iz autorovih proklamiranih načela o modelu i zadacima znanosti kakvom se bavio cijeli život: "Povijest književnosti mora pratiti sveobuhvatnije književne procese unutar pojedinačnih literarnih razdoblja, ugrađujući ih u njihove povijesno-političke i sociološke okvire, s naročitim naglaskom na duhovnom ozračju toga okvirnog konteksta. Pri tom valja iznaći pravu mjeru između pozitivističkog i fenomenološkog pristupa u analizi književnih ostvarenja. Pravi

S Tribine Kajkavskoga spravišća o "petoknjižju" J. Skoka, 6. 03. 2008.; zdesna – akademik Miroslav Šicel i dr. sc. Ivo Kalinski (foto: Dobriša Skok)

je zadatak književnog povjesnika, naime, u ostvarivanju velike *sinteze* bilo cjelokupnog stvaralaštva nacionalne književnosti, bilo samo određenog stilsko-formacijskog razdoblja, ili pak žanrovskoga književno-povijesnog osmišljanja određene nacionalne ili svjetske literature.”

Valja odmah istaći kako toj sintezi nisu prethodile samo Šicelove brojne knjige studija i eseja već i njegovi dosadašnji pregledi i povijesti hrvatske književnosti (*Pregled novije hrvatske književnosti* – 1966., 1971., 1976.), *Književnost moderne* (1978.), *Hrvatska književnost* (1982.), *Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća* (1977.) koje su ga otkrivale i potvrđivale kao pouzdanog i relevantnog književnog povjesničara. Dodaju li se prethodnim Šicelovim književnoznanstvenim radovima i brojne njegove monografije o najznačajnijim hrvatskim piscima (*Matoš*, 1966., *Kovačić*, 1984., *Gjalski*, 1984., *Rikard Jorgovanić*, 1999.), kao i knjiga *Programi i manifesti u hrvatskoj književnosti* (1972.), te više fundamentalnih antologija (*Riznica ilirska*, 1985., *Antologija hrvatske kratke priče*, 2001., *Antologija hrvatskog književnog eseja XX. stoljeća*, sv. 1 i 2, 2002. i dr.) – dobivamo portret znanstvenika koji se poviješću hrvatske književnosti bavio kontinuirano i znanstveno odgovorno.

Miroslav Šicel rodio se 16. kolovoza 1926. u Varaždinu, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju, a diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na tadašnjoj studijskoj grupi jugoslavistike. Kao srednjoškolski profesor predavao je hrvatski jezik i književnost na trima zagrebačkim gimnazijama. Godine 1957. postaje asistentom na Katedri za noviju hrvatsku književnost. Doktorirao je 1962. disertacijom o Franji Horvatu Kišu. Bio je najprije izvanredni a zatim redoviti profesor od izbora 1974. do umirovljenja 1996. Kao predavač gostovao je na uglednim europskim sveučilištima u Poljskoj, Njemačkoj i dr. Bio je član uredništva brojnih književnih časopisa i edicija (“*Croatica*”, “*Kaj*” i dr.). Uredio je brojna izdanja hrvatskih pisaca u edicijama *Pet stoljeća hrvatske književnosti* i *Stoljeća hrvatske književnosti*; napisao je izniman broj enciklopedijskih članaka. Autor je i suautor više srednjoškolskih priručnika i čitanki. Redovitim članom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti postao je 1996. Preminuo je u Zagrebu, 25. studenoga 2011.

Kao književni povjesničar najviše se bavio temama iz hrvatske književnosti od preporoda do danas, a smatra ga se nastavljajem Barčeva filološkog i sociološko-estetskog pristupa. U sklopu takvog shvaćanja književnosti, a koje je inovirao elementima i suvremenih kritičkih teorija i metoda tzv. unutarnjeg pristupa, Šicel je i u svojim monografijama, studijama i esejima sintetizirao različite pristupe, od biografskog do stilističkog, smatrajući uvijek kako ni jedna književna metoda nije samoj sebi ciljem, to jest kako je neprihvatljivo da djelo i autor budu u funkciji, odnosno ilustraciji određene metode, već da je svaka od njih tek sredstvo, to

Sa svečanosti u Varaždinskoj gradskoj vijećnici, 12. 12. 2007., slijeva: akademik Dubravko Jelčić, akademik Miroslav Šicel i prof. dr. sc. Slobodan Kaštela (foto: D. Skok)

Akademik Miroslav Šicel i legendarni varaždinski glumac Tomislav Lipljin (desno); s Tribine u Kajkavskom spravišću, 22. 11. 2006. (foto: D. Skok)

Sa skupštine Kajkavskoga spravišča, 7. 2. 2007.; zdesna: akad. M. Šicel, mr. sc. B. Pažur i prof. dr. sc. J. Skok (foto: D. Skok)

primjerenije što se njime dospijeva do žarišta djela i svih njegovih specifičnosti. U kojoj mjeri je u Šicelovim radovima uočljiv odmak od nekih tradicionalnih književnoznanstvenih stereotipa faktografskog pristupa, odnosno u kojoj mjeri se autor i književno djelo promatraju s rakursa suvremenijeg i modernijeg kritičkog senzibiliteta, uočljivo je već u prvoj Šicelovoj, u cjelini neobjelodanoj monografiji, zapravo disertaciji o Franji Horvatu Kišu (1963.) u kojoj je pejzažni sloj Kišova djela iz sfere svoga tematskog sloja, i u novelama, i u putopisu po Istri, uzdignut i promatran sa sfere svoga stilskog identiteta.

Miroslav Šicel kao autohtoni Varaždinac, zajedno s Vatroslavom Jagićem i Brankom Vodnikom ne čini samo značajan *varaždinski znanstveni trolist*, već u cjelokupnoj hrvatskoj znanosti o književnosti čini trolist najreprezentativnijih imena. Jer, Jagić je nesumnjivo začetnik znanstvenoga pristupa hrvatskoj književnosti, Vodnik utemeljitelj modernoga koncepta i metodologije njezina proučavanja, dok je Šicel realizator suvremene koncepcije povijesti hrvatske književnosti, posebice novijih razdoblja. Svoju povijest hrvatske književnosti Šicel utemeljuje na znanstveno relevantnim književnim činjenicama, tj. na književnopovijesnoj građi u koju uključuje sve bitne čimbenike – književna djela, ideje i programe, književne časopise, kao i društveni i politički kontekst određenih razdoblja. Iako uvijek daje primat estetskoj dimenziji književnosti, Šicel ne zanemaruje ni njezinu društvenu i povijesnu funkciju, a jedno i drugo uvjetovano odnosom te knji-

ževnosti prema svjetskoj književnosti kao i ulogom koju je ta književnost imala u konkretnim društvenim prilikama.

Naime, hrvatska je književnost, što je ključna Šicelova znanstvena teza, bila atipična po svom razvitku, a što otkrivaju njezina stilska razdoblja u odnosu na procese u svjetskoj književnosti. Temeljni model obrade pojedinih razdoblja ogleda se u njegovim programskim idejama i časopisima kao njihovim izvorima i manifestacijama, u žanrovskim ostvarenjima (poezija, proza, drama) popraćena ilustrativnim kronologijskim tablicama, relevantnoj literaturi, te u izboru ključnih imena. Takav koncept omogućio je autoru da eksplikacijom bogate književne građe stvori temeljne preduvjete sinteze, a jedna od značajnijih obilježja Miroslava Šicela kao književnog povjesničara, uz činjeničnu pouzdanost, prepoznavanje književne autentičnosti i vrijednosti, svakako je i njegova sposobnost sintetičkog predočivanja i zaključivanja neke teme, pojave ili problema. A sve su to odrednice na kojima se i temelji Šicelova književnoznanstvena sinteza ključnih povijesnih razdoblja novije hrvatske književnosti.

A u tu sintezu uključena je i Šicelova, jednako intimna kao i stručna i znanstvena veza i s područjem novije kajkavske, ali i čakavske književnosti kojima u obilatoj bibliografiji ovog plodnoga autora pripada uočljivo i značajno mjesto. Jer, jedno i drugo područje Šicel je kao najistaknutiji živući povjesnik hrvatske književnosti smatrao i potvrđivao u svojim pojedinim kritičkim tekstovima, a posebice u svojoj povijesti kao njezin integralan dio što bjelodano potvrđuje afirmativno mjesto što ga antologijski kajkavski i čakavski autori (A. G. Matoš, F. Galović, D. Domjanić, V. Nazor, M. Krleža, M. Balota, D. Gervais i dr.) imaju upravo u tri posljednje knjige njegova fundamentalnog književnoznanstvenog petoknjižja, posvećene razdobljima hrvatske moderne, ekspresionizma i sintetičkog realizma.

Opraštajući se s takvim književnoznanstvenim uglednikom i svojim zaslužnim članom i predsjednikom, Kajkavsko spravišće trajnim mu se sjećanjem i zahvalnošću iskreno odužuje s *Falom* dragog mu pjesnika Dragutina Domjanića kojom smo ga i ispratili na posljednjem počivalištu.

Joža Skok